

# TWEE WEKEN IN DOODSANGST

DOOR

JAKOBUS



• NIJKERK - G.F. CALLENBACH •

1906

GESCHENK DER  
ZONDAGSSCHOOL EN EVAN-  
GELISATIE-VEREENIGING  
„De Heere is onze Banier”.

GEVESTIGD  
Veerstraat 50  
Amstelveenscheweg

**Uitgereikt op het Kerstfeest**

DECEMBER 1917

Aan *Simon Boebel*

De Onderwijzer :

*P. J. Strikhorst*

Het Bestuur :

M. VAN DER STARRE,  
1e Voorzitter.



... en ontdekken de drie ongelukkigen, staande bij hun slede. blz. 19

# TWEE WEKEN IN DOODSANGST

DOOR

JAKOBUS

GEÏLLUSTREERD DOOR W. HOOGENBOS

---

DERDE DRUK

---

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

- 1917<sup>9</sup> (1899<sup>I</sup>)

## I.

### 't Begin .eener wonderlijke reis.

---

Wonderlijk mag zeker wel de reis genoemd worden, waarvan ik mijn jeugdigen lezers wil vertellen. Zij werd, nu bijna zeventig jaar geleden, door drie visschers, hoewel niet vrijwillig, gemaakt. Indien ik zeide, dat de geschiedenis in Amerika of in eenig ander ver afgelegen land was voorgevallen, zou menigeen na de lezing van dit verhaal misschien schouderophalend opmerken: het kan waar zijn, doch heel geloofwaardig klinkt het niet.

Nu ik echter verzekeren kan, dat alles juist plaats greep, als ik u ga mededeelen, zal het u tot bewijs strekken, dat de werkelijkheid dikwijls veel wonderlijker is dan de stoutste verdichting.

Bovenal moge deze geschiedenis u leeren, dat er, zoo goed als in oude tijden, wonderen gebeuren, als wij slechts oogen hebben, om ze op te merken; en dat diezelfde God, die eens een Daniël veilig uit den kuil der leeuwen deed uitgaan, machtig is om ook in het midden der grootste gevaren, die ons bedreigen, degenen te beschermen, die Hij wil.

De winter van het jaar 1848 op 1849 was zeer streng. Weken lang hield de vorst het water met een

dikke ijskorst bedekt. En hoeveel genot dat ijs nu ook aan jong en oud mocht verschaffen, menig arme zag reikhalzend uit naar het oogenblik, dat heer winter zijn afscheid zou nemen en een zachter weersgesteldheid de koude van het barre jaargetijde zou verdrijven. Immers, voor den arme is kommer en gebrek dikwijls de metgezel van een langen winter.

Ook de visschers van Durgerdam, een dorpje, dat ge op de kaart van Noord-Holland, niet ver van onze hoofdstad, kunt vinden, verbeidden met ongeduld het invallen van den dooi. Reeds zoolang had het ijs hen verhinderd, hun beroep uit te oefenen en de verdiensten doen ophouden.

Toch bleven zij in den tijd hunner gedwongen rust niet geheel werkeloos. Om zoo mogelijk iets te verdienen voor het onderhoud van hun gezin, begaven zij zich op het Pampus, het deel der Zuiderzee, waaraan hun dorpje is gelegen, en hakten bijten in het ijs. In die bijten plaatsten zij netten en door met een dik stuk hout op het ijs te slaan, trachtten zij de bot op den bodem der zee te verschrikken en in de uitgezette netten te drijven.

'k Behoef niet te zeggen, dat deze bezigheid, die men botkloppen noemt, veel vergde van 't geduld der visschers, die maar al te vaak, na uren lang het ruwe weder en de strenge koude te hebben getrotseerd, met een geringe vangst huiswaarts moesten keeren.

Gelukkig viel eindelijk de vurig verlangde dooi in, en mochten ze dus verwachten, eerlang met hun bidders weer zee te kunnen kiezen; maar daar er eenige tijd

verloopen moest, eer de dikke ijskorst gesmolten was, behoefden ze in de eerste dagen aan uitzeilen niet te denken.

Daarom gingen zij voorloopig voort, op het Pampus met botkloppen hun geluk te beproeven. Onder degenen, die zich Zaterdag 13 Januari 1849 derwaarts begaven, behoorden ook Klaas Bording en zijn beide zonen, Klaas en Jakob. Des morgens te halftwaalf verlieten zij het huis, waarin twee hunner nimmer zouden terugkeeren. Op een slede, die zij met zich voerden, hadden zij hun vischtuig geladen.

De oude Bording, een man van 45 jaren, had van zijn jeugd af ter zee gevaren. Reeds op jeugdigen leeftijd had hij zijn vader verloren; een slag van het zeil wierp dezen over boord in denzelfden inham der Zuiderzee, waarop zijn zoon en zijn kleinzonen zich thans bevonden en voor de oogen van dien zoon was hij in de diepte weggezonken. In zijn huwelijk, dat met zes kinderen was gezegend, ondervond Klaas Bording in ruime mate de zorgen van het leven. Tijdens den hevigen Oudejaarsstorm in 't jaar 1833, toen hij met zijn schuit bij Enkhuizen voor anker lag, rukte de wind zijn vaartuig los en verbrijzelde het tegen een Urker botter; slechts met de grootste moeite was hij met zijn knecht den dood ontkomen. Wel had hij zich een nieuwe visschersschuit kunnen aanschaffen, maar de ijverige man was er nog niet in geslaagd om de schuld, die er op rustte, geheel af te betalen.

Toen de drie Bordings op het Pampus waren aangekomen, vonden zij er verscheiden van hun mede-

dorpelingen reeds aan den arbeid; daardoor werden zij genoodzaakt verder dan zij wenschten, naar het zuiden te trekken, tot dicht bij Muiden. Hier hakten zij bijten, spanden hun netten uit en begonnen met ijver op het ijs te kloppen. En ditmaal wordt hun moeite rijk beloond: een ruime vangst verzoet de inspanning, die het zware werk vereischt. De korte winterdag begint intusschen spoedig te dalen; het ruwer wordend weder, de zich van tijd tot tijd ontlastende regenbuien doen het raadzaam voorkomen om voor vandaag den arbeid te eindigen. Andere botkloppers maken dan ook reeds aanstalten om met hun vangst huiswaarts te keeren; maar Bording en zijn zonen kunnen hiertoe nog niet besluiten. De zucht tot grooter gewin drijft hen aan, om op het ijs te blijven en de opkomst der maan af te wachten, die te ongeveer halftien aan den hemeltrans zou verschijnen. Na maansopgang hervatten zij dus hun moeilijk werk en opnieuw is de vangst boven verwachting groot. Niet minder dan zevenhonderd stuks bot hebben zij eindelijk in hun slede bijeengebracht. Hoe verheugen zij zich reeds in het vooruitzicht, dat zij hun zuur verworven buit weldra voor een flinke som gelds zullen verkoopen!

Maar wat bespeuren zij daar tot hun onuitsprekelijken schrik? Het net sleept over den bodem; het is, alsof het ijs in beweging is gekomen. Fluks wordt een lange haak tot op den grond toe in de bijt gestoken; een oogenblik daarna drijft het ijs tegen den haak aan en dit bevestigt hun vrees, dat de schots,



waarop zij zich bevinden, is losgeraakt. De drie vischers beseffen ten volle het gevaarlijke van hun toestand, maar wat moeten zij doen? Den thuisweg zoeken bij het onzekere schijnsel der maan? Dit acht de oude Bording een te roekelooze onderneming. 't Is beter, oordeelt hij, om den morgen af te wachten en dan te beproeven of men, door van schots op schots over te springen, den vasten wal bereiken kan.

De torenklok van Muiden kondigde het eerste uur na middernacht aan. Eenige uren van angstige spanning en pijnigende onrust moeten zij dus doorbrengen, eer het morgenlicht mogelijk redding brengt.

Maar niet minder angstige uren brengt Bordings echtgenoot te huis door. Ongewoon lang blijven haar man en haar zonen uit. Van een buurman, die des avonds te elf ure van het ijs terugkeerde, verneemt zij, dat hij bij zijn vertrek Bording nog ijverig had hooren kloppen. Dat stelt haar voor het oogenblik gerust. Het wordt echter later en later en haar dierbaren verschijnen maar niet. De beangste vrouw wordt het eindelijk te benauwd in huis. Zij snelt naar buiten en beklimt den zeedijk, om uit te zien of de lang verwachten nog niet komen.

Daar aanschouwt haar oog een tooneel, dat haar het bloed in de aderen doet stollen. Het ijs, dat eenige uren geleden, zoo ver men zien kon, het water bedekte, is nu voor de kust geheel weggeslagen, zoodat haar man en haar kinderen onmogelijk thuis kunnen komen. Bij dit gezicht ontzinkt haar plotseling alle moed; de hoop, haar geliefden ooit weer te zien, geeft zij ter-

stond op; ongetwijfeld, meent zij, zullen zij een prooi der woedende golven zijn geworden.

Laten wij zien, wat er met de drie, die reeds als verloren beschouwd werden, voorviel.

---

## II.

### **In voortdurend gevaar.**

---

Eindelijk was de lange, bange nacht voorbij, de eerste van het droevige veertiental, dat de ongelukkigen op hun drijvende gevangenis zouden doorbrengen. 't Was Zondag, 14 Januari.

Geen vriendelijk klokgelui noodigde hen uit ter kerk te gaan. Slechts het gehuil van den wind, die fel uit het zuidwesten blies, en het geklots der golven, die tegen de ijsschots schuurden, trof hun oor. De zuidwestenwind dreef hen naar zee. Toch leefden Bordings en zijn zonen in de verwachting, dat zij wegens de uitgestrektheid der schots, waarop zij zich bevonden, wel gelegenheid zouden hebben in de buurt van Durgerdam aan land te komen. Zoo spoedig het daglicht het vergunde, trokken zij dus in de richting van hun dorpje, om weldra te ontwaren, dat de hoop op redding aan die zijde geheel was afgesneden. Daarom wendden zij zich meer naar het noorden tot op de hoogte van 't dorp Uitdam. Een nieuwe teleurstelling wachtte hun daar; zij bemerkten, dat een strook water

van ongeveer een uur breedte tusschen hen en de kust zich uitstreckte. Maar de wind wordt 's morgens te elf uur noordwest; de golven voeren hen zuidwaarts; mogelijk raakt het ijs vast tegen den Gooischen wal of kunnen zij dezen althans zóó dicht naderen, dat zij zwemmend of wadend aan land kunnen komen. Daaraan dus, zoo vlug hun voeten hen dragen kunnen! Weder teleurstelling; ook aan den Gooischen kant is 't ijs ten minste een uur ver van den vasten wal losgeslagen en ook daar mogen zij geen redding verwachten.

Dan nog eens naar het noorden gesneld; de ingetreden ebbe drijft het ijs naar den kant van Marken heen; wie weet of hun schots niet vastraakt in de Gouwzee, die Marken van Noord-Holland scheidt. Helaas! voor de vierde maal doen zij de droevige ervaring op, dat zij, menschelijkerwijze gesproken, verloren zijn.

De bewoners van Marken ontdekken hen niet; de noordwestenwind verwijdert het ijs steeds verder van de kust en toen de avond viel, verdween Marken meer en meer uit hun oog en bevonden zij zich op anderhalf uur afstands van dit eiland.

Wat zal er omgegaan zijn in de harten der drie mannen, nu zij zich zoo herhaaldelijk in hun vurige hoop bedrogen hadden gezien! Wel ondervonden zij, dat onze gedachten niet altijd Gods gedachten zijn!

't Werd weder nacht, maar de zoete rust des slaaps, die voor een wijle het leed doet vergeten, genoten zij niet. Het laatste brood, dat zij van huis hadden meegenomen, verbruikten zij.

Van tijd tot tijd hieven zij samen een psalmlied aan en in hun nood richtten zij zich tot Hem, bij Wien het bestuur is van geheel ons lot en Die gezegd heeft: Roept Mij aan in den dag der benauwdheid en Ik zal u er uithelpen en gij zult Mij eeren.

De wind was uit het noordwesten blijven waaien gedurende den geheelen nacht en de golven, die de stem van den wind moeten gehoorzaam zijn, hadden het ijsveld naar het zuiden gedreven. Dit deed de hoop in de harten onzer zwervelingen herleven, dat het ijs zich nog zou vastzetten aan Noord-Hollands of Utrechts kusten. 's Maandags vroeg in den morgen gingen zij dus met nieuwen moed op verkenning uit. Hun slede en wat zij verder bij zich hadden, voerden zij mee. Een grooten afstand over 't ijs hadden zij af te leggen en eerst tegen den namiddag kregen zij het land in 't gezicht. Zij bevonden zich toen op de hoogte van Naarden. Maar al weder kwamen zij tot de ontmoedigende ontdekking, dat zij zich vergeefs hadden ingespannen. Zij konden de Gooische kust niet dichter naderen, dan op een afstand van anderhalf uur en daar het ijs aan den rand hunner schots snel wegdoorde en reeds door den golfslag werd stukgeslagen, was het niet geraden, zich verder naar het zuiden te wagen. Den derden nacht van hun onvrijwilligen zwerftocht brachten de visschers door, met aanhoudend heen en weder loopen. Hierdoor bewaarden zij hun ledematen voor verstijving.

Intusschen begon hun reeds zoo benarde toestand nog wanhopiger te worden. Zij hadden geen leeftocht

meer. Het weinige brood, dat hun was overgebleven, hadden zij [den vorigen avond gegeten en na een ganschen dag te hebben gevast, begon de honger, „het scherpste zwaard van alle,” zijn knagingen te doen gevoelen. Maar waarmee zouden zij zich voeden? De eenige leeftocht, waarover zij konden beschikken, bestond uit een vijftigtal visschen, het overschot hunner rijke vangst, waarvan zij het grootste deel hadden moeten teruggeven aan de golven, wyl het meevoeren er van te hinderlijk was. Aanvankelijk weigerden zij om een walgingwekkende spijs, als rauwe visch, tot stilling van den honger te gebruiken; maar de klimmende nood overwon eindelijk den afkeer en deed hen zich in het onvermijdelijke schikken. Nochtans, hoe sterk hun begeerte naar voedsel ook was, konden zij de eerste maal niet meer dan één bot met hun drieën gebruiken. Langzamerhand geraakten zij eenigszins aan den smaak der onnatuurlijke spijs gewend; 't was trouwens het eenige middel, waardoor zij hun treurig bestaan voor een tijd konden rekken. Tot lessching van hun dorst gebruikten zij regenwater, dat zij verzamelden in uithollingen, die zij in het ijs hadden gemaakt.

Op den vierden dag hunner reis waagden de arme zwervers een nieuwe, maar evenzeer vruchteloze poging om aan de Utrechtsche kust aan land te komen. Hun ijsvlot dreef in 't zuidelijke deel der Zuiderzee heen en weder, maar 't naderde nimmer dicht genoeg de kust, om den in nood verkeerenden te vergunnen het te verlaten. Zij kwamen dicht bij den mond der Eem, zij zagen den toren van Nijkerk in de verte,

maar nergens ontdekten zij een uitweg en niemand bespeurde de ongelukkigen.

• Bijzonder treurige dagen in hun lijdensgeschiedenis waren voor ons drietal die van Woensdag 17 tot Zaterdag 20 Januari. Een dichte, onafgebroken mist hulde alles in schemerduister en belette hun volkomen het uitzicht. Een aanhoudende stofregen doorweekte hun kleederen en deed hun leden verkleumen. De met kracht uit het zuidwesten blazende wind voerde hen snel in noordelijke richting. Het zwakker wordend ijsveld, dat hen droeg, door de golven gebeukt, werd in groote en kleine schotsen verbrijzeld, waardoor zij genoodzaakt werden telkens hun schots te verwisselen met een andere, die grooter was en meer veiligheid beloofde.

Wind en stroom dreven hen nu herwaarts, dan derwaarts, zonder dat zij met eenige zekerheid konden bepalen, op welke hoogte zij zich bevonden.

Alle hoop op redding hadden zij nu opgegeven; de dood grijnsde hen van alle zijden aan. Elken avond drukten vader en zonen elkander den afscheidskus op de wangen, in de bijna stellige verwachting, dat zij het morgenlicht van een nieuwen dag niet meer zouden aanschouwen en elken morgen zagen zij elkander weer in denzelfden ellendigen toestand. Op een dezer droevige dagen daalde de nacht der wanhoop in de ziel van den ouden Bording. In zijn radeloosheid en vertwijfeling sprak hij tot zijn zonen: „Laten wij ons gezamenlijk in zee storten en den dood kiezen boven dit leven der ellende. Wij moeten toch weldra

sterven en wij blijven dan ten minste bij elkaar." Gelukkig heeft de Heere hen voor dit uiterste bewaard. De jongste zoon ried ernstig het heillooze voornemen af en de vader liet zich gezeggen.

In den avond van Zaterdag 20 Januari werd de angst der ongelukkigen nog vermeerderd door een zwaar onweder. Felle bliksemschichten doorklieften de grauwe lucht en „de stemme des Heeren was op de wateren, de God der eere donderde; de Heere was op de wateren."

Op den volgenden Zondag werd het dikke nevelfloers, waardoor zij nu vier dagen omringd waren geweest, eenigszins dunner. Door peiling kwamen zij tot de overtuiging, dat zij zich moesten bevinden op het Enkhuizer zand, niet ver van Enkhuizen. Zoo dicht kwamen zij bij deze stad, dat zij de honden konden hooren bassen en het liefelijk geklank van het klokkenspel tot hun ooren doordrong. Dit doet den armen zwervers weer moed scheppen. Mogelijk wacht hun hier eindelijk redding. Zij zullen beproeven de aandacht te trekken. Luide dringt hun angstig hulpgeschrei door de lucht; zij hooren den weerklank hunner eigen stem, teruggekaatst door Enkhuizens muren. Maar ach! niemand hoort het hulpgeroep; daar was in Enkhuizen „geen stem en geen antwoorder" en weer worden de Bordings in hun blijde verwachting smartelijk teleurgesteld. •

De wind en het getij stuwen hen voort, van Enkhuizen af, het Val van Urk in. Groot was het gevaar, dat zij tusschen Frieslands en Noord-Hollands kusten

door, af zouden drijven naar het noorden, om misschien eindelijk in de wateren der Noordzee een graf te vinden. Maar gelukkig liep de wind den volgenden dag naar het noordwesten, zoodat zij weldra het eiland Urk op een uur afstands oostwaarts van zich zagen liggen.

Het lijden der ongelukkigen werd in deze dagen zeer verzwaaard door het pijnlijk ontsteken hunner voeten, die zoo opzwellen, dat zij in de klompen vastgeklemd geraakten. Hun kleederen, van den regen doorweekt, droogden niet op; de vader, die bovendien licht gekleed was, moest aan de borst zijner zonen eenige beschutting zoeken tegen de koude.

Maar werd er dan, zal men ongetwijfeld vragen, van Durgerdam uit, geen enkele poging in het werk gesteld om de vermisten op te sporen? Was men zóó zeker van hun dood, dat men het overbodig achtte naar hen te zoeken? O neen, de Durgerdammers hebben gedaan, wat zij konden. Den 19en Januari zeilde een visschersschuit uit om een onderzoek in te stellen. Juist in dien tijd hing, vier dagen aaneen, de dikke mist op de Zuiderzee, die het zoeken zoo zeer bemoeilijkte en die veroorzaakte, dat de schuit Urk moest binnenloopen, om eerst na twee dagen, toen de nevel een weinig was opgetrokken, te ver- trekken. 't Is volstrekt niet onwaarschijnlijk, dat de tot redding uitgezonden visschers op betrekkelijk korten afstand geweest zijn van hen, die zij zochten, maar door het dikke nevelfloers niet konden zien. De schuit gaf ten laatste haar nasporingen op en keerde naar Durgerdam terug, waar de flauwe hoop



om de vermisten terug te zien, geheel verdween.

Deze laatsten dobberden intusschen op hun geregeld kleiner wordende ijsschots rond tusschen Urk en Schokland. Op Dinsdag en Woensdag 23 en 24 Januari hadden zij ruwe stormvlagen en hevige regenbuien te doorstaan, maar Donderdag klaarde de lucht iets op; zij bemerkten, dat zij op niet verren afstand van het eiland Schokland gekomen waren; ja zoo klein was de afstand, die hen van het eiland scheidde, dat zij de Schokkers zeer duidelijk op hun loopplanken heen en weer zagen gaan. <sup>1)</sup> Waren zij maar niet zoo uitgeput van den honger en zoo verzwakt door het lijden geweest, zij zouden zich in zee hebben gestort om te beproeven zwemmend het eiland te bereiken. Maar zij konden slechts om hulp roepen, en hun zwak geroep werd door geen van de bewoners van Schokland vernomen. Indien de Schokkers kennis gedragen hadden van het vermissen der drie Durgerdamsche visschers, hadden zij ongetwijfeld reeds lang een schuit te hunner opsporing uitgezonden en de kans had bestaan, dat zij veel eerder waren gered geworden. De tijding was echter tot het afgelegen eiland nog niet doorgedrongen.

De Bordings dreven, door niemand bemerkt, door niemand gehoord, langzaam Schokland voorbij, opnieuw in hun hoop teleurgesteld.

Daar nadert hun — het was op denzelfden Donderdag — een wit zeil, het eerste, dat zij op hun

<sup>1)</sup> De Schokkers bewoonden toen nog hun eiland, dat zij in 1859 op bevel der regeering moesten verlaten.

zwerftocht zagen. 't Is het beurtschip van Zwartsluis op Amsterdam. Ziet, regelrecht komt het op hen af: men schijnt dus de zwervers te hebben opgemerkt. Deze wuiven met de handen het telkens dichterbijkomend schip toe; zij schreeuwen zoo luid als hun zwakke kelen het slechts vergunnen. Ach, weder wordt hun blijde hoop de bodem ingeslagen! De schipper ontdekt de ongelukkigen niet; hij wendt het roer, zoodat het schip even snel verdween, als het verschenen was.

De ijsschots, die ons drietal nu reeds twaalf dagen lang tot woning had gestrekt, begon thans onrustbarend kleine afmetingen aan te nemen en kon haar last nauwelijks boven water houden. Aan het kiezen eener grootere schots was niet meer te denken, ook al hadden de visschers de kracht gehad om op een andere over te gaan. Het eenige, dat zij doen konden, was, den last der schots eenigszins te verlichten, door in zee te werpen, wat gemist kon worden. De slede, de netten, de bijlen en den haak behielden zij. De schots, iets minder bezwaard, dreef om Schokland heen en was Vrijdag, den dag voor de redding, halverwegen tusschen dit eiland en het stadje Vollenhove gekomen.

Als de dertien vorige nachten, brengen onze zwervelingen den nacht van Vrijdag op Zaterdag slapeloos door. Eindelijk is de nacht voorbij; vroolijk rijst de zon op Zaterdag 27 Januari boven de kimmen en bij haar licht zien de Bordings het stadje Vollenhove recht voor zich uit liggen. Dit gezicht vervult hen nog eenmaal met blijden moed en hoopvolle verwach-

ting. Het bijzonder heldere weder verhoogt aanmerkelijk de kans hunner redding. Zij besluiten alle pogingen in het werk te stellen om, indien mogelijk, hun aanwezigheid bekend te maken. De lange haak wordt opgericht en met het eene einde in het ijs bevestigd; boven aan den haak worden de koffieketel en een halsdoek als noodseinen gebonden. Angstig zien zij uit naar hulp in hun benarden toestand. Toch zou hun pogen weder met onvruchtbaarheid zijn geslagen, wjl hun schots na korten tijd met de ebbe uit het gezicht van Vollenhove dreef, indien de Heere, juist nu hun nood op het hoogst was geklommen, niet op andere wijze redding bereid had.

---

### III.

#### **Eindelijk gered.**

---

De vogelen des hemels werden eens door God aangewezen om gedurende eenigen tijd den profeet Elia in 't leven te behouden; de vogelen waren het middel, waarvan Hij zich bediende om de drie Durgerdammer visschers van een wissen dood te redden.

Bij de Groote kerk te Vollenhove werden een paar haringen gevonden, zeer waarschijnlijk aan een zee-meeuw ontvallen. Voor de visschers was dit een aanwijzing, dat er haring in zee aangetroffen werd. Slechts enkele schuiten bevonden zich in de haven van Vollen-

hove; het grootste gedeelte der visschersvloot had, bij het invallen van de vorst, in andere havens een schuilplaats gezocht en was nog niet teruggekeerd. Reeds Vrijdag waren een paar schuitjes uitgezeild, die een tamelijk goede vangst thuisbrachten. Hierdoor aangemoedigd, kozen dezelfde visschers Zaterdag 27 Januari opnieuw zee.

In den morgen van dezen dag wandelde een inwoner van Vollenhove op de Voorst, de bij het stadje in zee vooruitstekende landpunt; in de verte meende hij menschenlijke gedaanten te bespeuren op het ijs. Hij deelde zijn vermoeden mede aan een visscher, die evenwel van oordeel was, dat de zwarte stippen, die men in zee zag, stukken ijs zouden wezen, waaraan zich tijdens het kruien van het ijs modder gehecht had. De ebbe en de wind, die iets was gekrompen, voerden de Bordings — want dezen had de genoemde wandelaar inderdaad gezien — weldra uit het gezicht.

De beide visschers, waarvan we boven spraken, hadden koers gezet naar het zuiden en hun netten uitgeworpen ongeveer bij den mond van het Zwarte-water. Maar op dezen dag was de vangst onbetekenend en daarom besloten zij huiswaarts te keeren. Alleen op dringend aanhouden van een der knechten ging men er toe over om nog eens in de nabijheid van Vollenhove de netten uit te werpen. Doch ook nu werd er zeer weinig gevangen. Langzamerhand echter waren de visschers afgedreven tot dicht bij de plaats, waar onze drie Durgerdammers zich bevonden.

Een der schippersknechten was beneden in het

zoogenaamde „vooronder” bezig koffie te zetten. Hij luistert, want hij meent hulpgeroep te hooren. Zijn schipper, die wat hardhoorig is, geeft hij zijn vermoeden te kennen. Beiden begeven zich op het dek van het vaartuigje en ontdekken de drie ongelukkigen, staande bij hun slede. Mogen we van den samenloop dezer omstandigheden niet met alle recht zeggen: Hierin was Gods vinger?

Terstond stelden de beide schippers met hun knechten alle pogingen in 't werk, om bij de in nood verkeerenden te komen en hen aan boord te brengen. Dit ging echter niet zoo gemakkelijk. Tot op ongeveer honderd ellen konden zij hen naderen; het ijs was nog te sterk om het met hun lichte vaartuigen te breken en toch niet sterk genoeg om er zonder gevaar over te kunnen gaan. Dus werd er overeengekomen, dat een der schuitjes naar Vollenhove zou vertrekken, terwijl het andere, tot bemoediging der ongelukkigen, in hun nabijheid zou blijven. Na korten tijd keerde de uitgezonden schuit terug in gezelschap van een andere van zwaarder bouw. Een half uur later werd er een tjalk nagezonden, met dertig ingezetenen van Vollenhove bemand en van ladders en touwen en levensmiddelen voorzien. Deze behoefde evenwel geen hulp te verleen. Na een zwaren arbeid van anderhalf uur waren de opvarenden der eerst vertrokken schuit er in geslaagd, tot bij de plaats, waar ons drietal zich bevond, door te dringen en hen veilig aan boord te brengen.

Eerst nu vernamen de redders, wat zij volstrekt niet

hadden verwacht, dat zij de vermiste Durgerdammers, aan wier dood niemand meer twijfelde, gered hadden. De slede bleef op het ijs achter. Twee bijlen, eenige netten, de ketel en twee en een halve bot — het eenige voedsel, dat de Bordings over hadden gehouden — werden mede in de boot overgebracht. Om zijn zonen voor den hongerdood te bewaren, had de oude Bording in de laatste vier dagen geen spijs genomen. Een klein stukje brood en een teugje brandewijn was het eerste, dat den geredden tot verkwikking werd aangeboden. De redding kwam, menschelijkerwijze gesproken, juist bijtijds. Onmogelijk had de ijsschots haar last lang meer kunnen dragen.

Zij besloeg niet meer dan twee ellen in het vierkant en zoodra de redders er met hun boot tegen stieten, brokkelde er een groot gedeelte af. Het bleek toen, dat een andere schots, tijdens het kruien van het ijs, zich onder de eerste had gezet en haar in het torsen van haar last behulpzaam was geweest.

Des avonds tegen zes uur kwamen al de uitgezonden vaartuigen de haven van Vollenhove binnen onder het vreugdegejuich eener zeer talrijke schare, die den geheelen namiddag met het bloote oog of met behulp van verrekijkers de bewegingen der redders ongeduldig had bespied. De geredden waren niet in staat te loopen; ieder tusschen twee visschers half gedragen, werden zij naar een zacht verwarmde kamer in een nabijzijnd logement geleid. Hier werd eerst recht openbaar, wat de ongelukkigen hadden doorstaan. Die uitgeteerde, bleeke gelaatstrekken, die

holle oogen spraken duidelijker dan woorden het konden doen, van honger en lijden. Hun gezwollen voeten, die slechts met groote moeite konden worden losgemaakt uit de klompen, waarin zij beklemd zaten, vertoonden, vooral bij den oudsten zoon, groote blaren en plekken koud vuur, wat hun zooveel pijn veroorzaakte, dat de arme menschen ook den eersten nacht na hun redding nog de zoete rust van den slaap moesten ontberen.

Na de verwijdering der klompen werden hun voeten terstond in een lauw bad gehouden; hierop werd hun een beschuit aangeboden. Vóór zij deze nuttigden werd, op verzoek van den ouden Bording, door een der predikanten een dankzegging opgezonden tot den Almachtige, die hem en zijn beide zonen in de laatste veertien dagen zoo wonderdadig had bewaard. Onder de plechtigste stilte, slechts afgebroken door het snikken der drie geredden, werd deze dankzegging door de aanwezige schare aangehoord.

Het spreekt haast vanzelf, dat de Bordings na hun redding het eerst aan hun te Durgerdam treurende familieleden dachten, die reeds over de vermisten het kleded der rouwe droegen. Zoo spoedig mogelijk ontvingen deze familieleden de tijding, die plotseling hun droefheid in vreugde verkeerde. Zij haastten zich om de dood gewaanden te ontmoeten. Woensdag 31 Januari kwam Bordings zuster in gezelschap van den broeder zijner vrouw te Vollenhove aan. Zij hadden de toen moeilijke reis over land gemaakt. Bordings vrouw wachtte tot de Zuiderzee open was en

kwam 4 Februari per schip. Zij werd vergezeld door twaalf Durgerdammers, nabestaanden en vrienden der geredden.

Groot was de vreugde, toen de echtgenooten, die elkanders aangezichten niet hadden meenen weer te zien, na een droevige scheiding van drie weken werden hereenigd. Toch werd hun beider vreugde zeer getemperd door den zorgwekkenden toestand, waarin de oudste zoon op dat oogenblik verkeerde. Aanvankelijk bestond er, naar het oordeel van den geneesheer, juist de meeste hoop op zijn behoud. Maar hij bleef, van zijn redding af, bedlegerig; zijn zoo zeer ontstoken voeten verergerden; de koorts verhief zich en sloopte in korten tijd het uitgeputte lichaam. Eén dag na de aankomst zijner moeder, die haar zoon slechts stervend mocht aanschouwen, blies de jonge Klaas Bording, 19 jaren oud, den laatsten adem uit. Twee dagen later werd zijn lijk, onder toeloop van een groot aantal belangstellenden, aan den schoot der aarde toevertrouwd.

De toestand der beide overgeblevenen gaf geen reden tot ernstige bezorgdheid. Vooral met den vader scheen het bijzonder goed te gaan. Van dag tot dag nam hij in kracht en beterschap toe en reeds kon hij met behulp eener kruk zijn kamer verlaten en zich naar een ander vertrek begeven. Maar den 15en Februari kwam er in zijn toestand plotseling een ongunstige wending. Hij gevoelde zich zwak en bleef te bed liggen. Gaandeweg namen zijn krachten af; de ijverige pogingen van den geneesheer, de liefderijke



verpleging van vrouw en vrienden bleven zonder goed gevolg. Ook de oude Bording bezweek aan de gevolgen van het doorgestane lijden. Juist drie weken na den dood zijns zoons, op hetzelfde uur, werd het lichaam van den vader in de groeve der vertering neergelaten, naast dat van zijn zoon. Een eenvoudige zerk op het kerkhof te Vollenhove wijst de plek aan, waar het stoffelijk overschot der twee onder de groene zoden rust tot den grooten dag van Jezus' wederkomst.

Slechts de jongste zoon, Jakob, bleef in het leven gespaard. Na zijn geheele herstelling aanvaardde hij met zijn moeder, die na een kortstondige vreugde voor de tweede maal het rouwgewaad moest aantrekken, de terugreis naar zijn woonplaats. <sup>1)</sup>

Tijdens het verblijf der Bordings te Vollenhove waren er uit verschillende plaatsen van nabij en van verre een groot aantal belangstellenden toegestroomd, die begeerig waren, de zoo wonderlijk gespaarden te aanschouwen en toe te spreken. Die belangstelling uitte zich ook op andere wijze. Een commissie uit de ingezetenen, die zich belastte met de ontvangst van giften tot ondersteuning der zoo zwaar beproefden, zag zich uit alle deelen van het land, en zelfs uit Duitschland, milde gaven toegezonden. Hierdoor werd de weduwe Bording van de zorgen voor het dagelijksch brood bevrijd. Toch kon haar dit het verlies harer dierbaren niet vergoeden. „Wat baat het ons”,

---

<sup>1)</sup> Jaap Bording overleed in 1871, de wed. Bording in 1881.

zoo hoorde men haar tot haar zoon Jakob spreken, „al hadden wij al de schatten der wereld en wij blijven niet bij elkander?”

Wij zijn gekomen aan het einde onzer geschiedenis, die ons zoo duidelijk de waarheid van het psalmwoord bevestigt, dat, ook met betrekking tot het aardsche leven, de Heere, zelfs bij het naderen van den dood, volkomen uitkomst kan geven.

Ouderen van jaren zullen zich wellicht uit de dagen hunner jeugd de gebeurtenis herinneren, die wij meedeelden. Zij kwam ons belangrijk genoeg voor om ze nog eens te vertellen aan de kinderen, opdat ook zij er in leeren opmerken „de loffelijkheden des Heeren en zijn sterkheid en de wonderen, die Hij gedaan heeft, opdat zij hun hoop op God zouden stellen, en Gods daden niet vergeten, maar zijn geboden bewaren”. Psalm 78 : 4 en 7.

---